

NOTRANJEC

Izhaaja vsake soboto
in velja po pošti za celo leto
4 K, za pol leta 2 K. Posamezne
številke po 10 vin. Na naročbe
brez denarja se ne oziramo.
Uredništvo in upravištvo je v
Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati
se računajo za celo stran 36 K,
za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{2}{3}$ strani
18 K, za $\frac{1}{4}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$
strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri
večkratni objavi primerena pe-
pust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Hrvatska kriza.

Železniški službeni red, s katerim hoče ogrska vlada uveljaviti na hrvatskih železnicah madjarski jezik kot uradni jezik, je razdril kratkoživo slogo Hrvatov in Madjarov. Pod utisom nevarnosti pred Nemci sta se za nekaj časa zjedinila ta dva sovražna naroda. Hrvatom je prinesla sloga lepe koristi. Narodno vlado so dobili, ki je hitela celiti Hrvatski stare, od Kuena zasekane rane in skušala nanaglo spraviti pod streho nove zakone, ki bi vsako madjarsko nasilstvo onemogočili. Žal pa se je našla med Hrvati stranka Frankova in klerikalna, ki ni umela velike, važne, a kratke dobe in je ovirala delo vladi in saboru z napadi in celo z obstrukcijo. Tako so povzročili, da doba narodne vlade, ki ni mogla dolgo trajati — saj ni bila sad solidnega dela, ampak slučajnega političnega položaja — ni bila tako plodovita in tudi ni mogla uzakoniti novega volilnega reda. In to je najhujše! S sedanjim volilnim redom je dana vsa odločitev v roke državnemu uradništvu, ki je podrejeno madjarski vladi, in zato seveda ni zanesljivo! Novi ban — neki Fuček — bo dal na novo voliti s pritiski in bajoneti in mogoče celo, da spravi madjarone zopet v večino.

Hrvatje in Srbi v Budimpešti obstruirajo. A že danes je povsem gotovo, da junaška peščica podleže nasilnikom. Železniški red postane zakon, ž njim je prelomljen osnovni državni zakon — ogrsko-hrvatska nagodba.

Hrvatje stoje zopet osamljeni. Le brat Srb — tisti od nekaterih Hrvatov tako preganjeni Srb, ta se bori ob njihovi strani. Pa tudi brat Slovenec čuti s Hrvati in dela zanje. Naša delegacija podpira hrvatska stremljenja. Naša javnost pa se bo morala dvigniti vsa složno, če bodo Madjari nastopali prenasilno. Opomniti moramo cesarja, da kot vladar avstrijski, kot vladar Ogrske in kot kralj Hrvatske ne more imeti

treh src in treh volj, tako da dopusti kralj ogrski, da se tepta k tlom narod kralja hrvatskega.

Madjari so uvideli, da ne morejo v svojem državnem zboru streti hrvatske obstrukcije. Zato je Košut predlagal, naj se vladi dovoli z enim samim paragrafom, da ves službeni red uveljavi naredbenim potom. Stem je nastopil pot neustavnosti in kršil prisego isti Košut, ki je prej toliko kričal proti neustavnemu vladanju. Hrvati so vsled te goljufije zapustili državni zbor in zahtevajo, da se skliče hrvatski sabor. Ogrsi se pa temu hočejo ogniti, bodo razpustili sabor ter se razpišejo nove volitve.

Politične vesti.

Imenovanje ravnatelja I. državne gimnazije v Ljubljani se izvrši tekom prihodnjega tedna. Skoro gotovo je, da proderejo Nemci s svojim kandidatom Klemenom Proftom iz Celja. Kakor se nekaterim zdi cela zadeva malenkostna, tako važna je tistemu, ki ve ceniti, kakšen vpliv ima ravnatelj na učiteljsko osebje in ves zavod in kako si s tem imenovanjem hočejo zagotoviti Nemci prvi državni gimnazij v Ljubljani zase. Tako bodo imeli na Kranjskem vedno dve višji gimnaziji! Da je pa kamen od Kalteneggerja zavaljen s tako gotovostjo prišel na svoj cilj, tega sta kriva dva Slovenca, dva izdajalca, predsednik „Matice Slovenske“ Fran Levec (znan tudi kot „kurzovec“ t. j. mož, ki trdim nemškim uradnikom po par tednih „pouka“ daje spričevalo, da so slovenščine popolnoma sposobni) in ravnatelj Černivec. Ta dva nesramna človek bo treba primerno kaznovati. Zaničevanje ju bo itak spremljalo do groba, častna dolžnost „Matice Slovenske“ pa je, da Levca vrže na smetišče. Poverjeniki bodo odlagali poverjenišтва, ker nočejo sodelovati pri društvu, dokler mu predseduje vladna kreatura. — Slovenski po-

slanci pač niso pokazali vladi „kvedrov.“ Obstrukcija je edini odgovor v tem hipu, ki bi izdal. Kdor raje ustreže narodu in se ne boji zamere navzgor, ve, kaj mu je storiti.

V poslanski zbornici razpravljajo nujen predlog o volilnih nasilstvih v Galiciji. Sprejet je predlog, s katerim se pozivlja vlada, naj iz državnih sredstev pomaga deželam, ki imajo toliko prevažnih nalog, pa jih z dosedanjimi dohodki zmagovati ne morejo, temveč se bolj in bolj zadolžujejo. Pri tej razpravi je govoril posl. Hribar, ki je priporočal, naj država prevzame plačevanje učiteljstva. Ker so socialni demokrati ob enem stavili predlog, s katerim se pozivlja vlada, naj po vseh kronovinah predloži zakonske načrte za uvedbo splošne in jednake volilne pravice za deželne zборе, je vlada izjavila, da tega nikakor ne stori, temveč je mnenja, da se mora dosedanji položaj ohraniti. Posl. Hribar se je izjavil v smislu kranjskega deželnozborskega sklepa za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor.

Domače vesti.

Naročnike, ki so na dolgu, uljudno opominjamo, da naj dolg plačajo. Obenem vabimo na obilno naročbo za 2. poluleto.

Listek.

XXX. občni zbor kranjsko-istrskega gozdarskega društva v Trstu.

(Konec.)

Šele z deželnim zakonom se je prav za prav začelo vspešno in redno delo.

Po kratkem presledku prišli smo v drugi nasad. V tem oddelku je bilo za mene nekaj posebnega. Pred vsem so se nam kazali v nepregledni množini lepo se razvijajoči že precej visoki borovci. Krasota je bila hoditi v njihovi senci. Zavili smo potem na levo na vzvišen prostor. Tu nas je opozoril gospod svetnik na sosedno parcelo: poprej samo skalovje, bilo je sedaj že z grmičevjem in redko travo obraščeno. Ustvarila se je polagoma sama ob sebi zemlja in to vsled varnega zavetja že pogozdenega sveta. Nekoliko naprej smo videli zopet drevorede in sicer 1 vrsto lepo zloženega kamenja, druga vrsta pa zopet borovci; imeli so v začetku tako metodo, da so jame kamenja očistili, kamenje pa poleg v vrsto zložili.

V te jame so potem po več borovcov skupaj vsadili; lepo pač izgleda, toda delo je mnogo stalo. Nismo še dolgo hodili, ko nas gospod svetnik Miroševič zopet ustavi in pokaže na užgan prostor. Požar je bil uničil več oralov nasada in gotovo bi bilo vse žrtva plamenov,

Seja osrednjega izvrševalnega odbora kmetijske stranke se vrši v nedeljo dne 7. t. m. ob 1/2 4. uri popoldan pri g. Fr. Arkotu v Postojni. Gg. zaupnike se vabi k udeležbi.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je določilo, da se vrši letošnja glavna skupščina dne 6. avgusta na Bohinjski Bistrici.

Prošnja na sl. komisijo za pogozdovanje Krasa v Ljubljani. Vsako leto dovoli sl. komisija opravičencem posameznih nasadov, da smejo po njih kositi. Vedno se pa to godi pozno jeseni, tako da se porabi pokošena suha trava ozir. slama izključno le za steljo. Ker je letos trava tako slaba, da bode veliko pomanjkanje krme, prosimo sl. komisijo za pogozdovanje Krasa, naj blagovoli upoštevati te razmere, ter dovoli opravičencem, da smejo kositi že sedaj svojo travo. Ako bi se to storilo, moralo bi se izdati takoj dovoljenje. Trdno upamo, da bode sl. komisija to upravičeno prošnjo upoštevala.

„Divji lovec“ v Postojni. Dne 7. julija t.l. uprizore v Narodnem hotelu g. Paternosta v Postojni ljubljanski diletanti igrokaz v 4 dejanjih „Divji lovec.“ Ker je namenjen čisti dobiček podružnici sv. Cirila in Metoda v Postojni in ker je igra vestno in prav dobro naštudirana, nadejati se je velike udeležbe. Opozarjamo na to prireditev posebno okoličane. Začetek predstave točno ob 8. uri zvečer, konec ob 10 1/2 uri. Po igri

da niso nekoliko poprej odrezali vseh vej borovcev. Par sto metrov nižje je pred leti tudi gorelo, napravilo se je v obrambo več položnih potov, ker ogenj se pri poti, ko nima nič goriva, le ustavi, ob enem pa služijo pota sprehajajočim se Tržačanom v poletnem vročem času.

Prava slika Krasa se nam je pa pokazala tik pred vodohramom, kateri zalaga Trst z zdravo pitno vodo in v katerega smo imeli izletniki vstop; silna skalnata rebra se še danes tam nahajajo kot vzgled, iz kakšnega sveta se je vstvaril pravcati raj. Na takih tleh je bilo treba pa še za sadike zemljo nanašati — mnogokrat se je tudi zgodilo, da je hudomušna burja dolgi trud v hipu odnesla.

Delo pogozdovanja na kraški zemlji imenovati se mora naravnost velikansko, združeno z veliko potrpežljivostjo in ogromnimi stroški. Neki gozdarski svetnik iz Galicije, kateri je z nami ogledoval, je le potrdil moje besede. Vzkliknil je: „Le jaz vem, kaj se je v teku 10 let storilo, reči moram toliko, da sveta, katerega sem pred 10 leti ogledaval, sedaj ni več spoznati; povsod se mi odpira zeleno lice.“

Prazni želodci so nas spominjali, da se bližamo poldanskemu času, na kar krenemo sicer po strmi, toda dobro vzdrževani poti na Opčino. Tam nas je čakal okusno pripravljeni obed. Kot povsod navada, tako je bilo tudi tu polno napitnic navzočim gostom, posebno pa voditeljem pogozdovalne komisije za njih zasluge.

ples. Predprodaja vstopnic v trgovini g. Pikelná ali zvečer pri blagajni.

Veselica starotrške čitalnice, ki je bila za to nedeljo napovedana, se radi nepričakovanih ovir ta dan ne vrši.

Nesreča v planinah. Pred tedni so pričakovali v Ajdovščini v tovarni nekega inženjerja Biedel-a iz Trsta, ki je bil poslan, da popravi tam neke stroje. Ker ga le ni hotelo biti, je brzojavil direktor v Trst, kaj je vzrok odlašanja, dobil pa od tam odgovor, da je g. Biedel že pred par dnevi odpotoval. Povpraševalo se je brzojavno povsod po njem, a nihče ni vedel odgovora. Medtem pa se je plazil inž. Biedel po gorenjskih hribih. — 16. junija je prišel v Bohinj ter se tam ustavil v lesenem hotelu pri „Zlatorogu“ ob Bohinjskem jezeru. Poizvedel je pri lastniku hotela g. Rauhekar-ju, kako daleč in kakšna pot je na hrib Bogatin. G. Rauhekar mu je zatrjeval, da je pot jako slaba, in mu svetoval, naj se nikar ne podaja tjakaj brez vodnika. Slednjič se je odločil g. Biedel, da pojde le malo ven, če se pa do večera ne vrne, naj vedó, da je odpotoval v Trst. Zvečer ga ni bilo in pri „Zlatorogu“ so bili vsi uverjeni, da se je vrnil v Trst. — Čez osem dni pa pride naenkrat zopet v hotel ves bled in prepaden, raztrgan in pobit. — Šel je na Bogatin, zdrknil, padel v prepad in ker radi bolečin ni mogel hitro nazaj, je zgrešil slednjič še pot ter taval

tam okrog osem dni brez vsake jedi. Neki slučajno v Zlatorogu navzoči zdravnik iz Trsta mu je nudil prvo zdravniško pomoč.

Pobegnil je od svojih starišev dvanajstletni Bruno Nussdorfer iz Ajdovščine. Študiral je v Gorici drugo gimnazijo ter padel. Prišedši domov se je zbal preteče mu kazni ter pobegnil brez sledú. Žandarmerija je bila koj o tem obveščena, in stariši so ga iskali povsod, po vsej tukajšnji okolici pa tudi po Gorici in Trstu, a brez uspeha. — Šele čez tri dni se je izvedelo, da se klati po Trnovskem gozdu, nekateri so ga videli na Čavnu. — Oče se je takoj odpravil ponj.

Iz Nadanjega sela pri Št. Petru. Tu dobimo v najkrajšem času vozno pošto. Ta bode velikega pomena zdaj posebno, ko se zida tovarna za cement.

Iz Košane. Dozdaj smo imeli tu le poštnege sela, a zdaj je vpeljana za Košano in bližnje vasi vozna pošta. S tem je tukajšnjemu prebivalstvu zelo ustrezno.

Iz Ilirske Bistrice. G. Rudolf Valenčič je tako nesrečo padel z neke lestve, da se je zelo pobil in je moral iti v bolnišnico. Želimo skorašnjega okrevanja!

Iz Postojne. Otrok g. Garzarolija se je tako opekel, da so ga morali peljati v ljubljansko bolnišnico. Opečen je po spodnjem telesu.

Za Vilharjev spomenik je poslal gospod Ljudevit Jager, Zupanjac v Bosni 6 kron. Srčna hvala! Odbor za Vilharjev spomenik.

Zastopani so bili skoraj vsi narodi vse Evrope, reklo se je, da je celo eden iz Mehike. Ni mi bilo dovelj umljivo, da je tak poučni izlet privabil toliko inozemcev, a dobil sem odgovor, da imajo tudi oni mnogo tacih puščav, ki bi jih radi umno pogozdili.

Ko smo se dovelj okrepčali, nas je neki tržaški fotograf slikal. Nato smo sedli v vozove in se peljali proti Lipici. Peljali smo se tako, da smo se vedno nasadov dotaknili in zopet sem imel priliko opazovati, kako se je prej sama skala spremenila v zelene travnike in prijazne gozdiče, iz katerih bi se dali trami devetaki že tesati.

V hladni senci lipiškega gozda pripeljali smo se do dvornega konjerejskega zavoda. Tu se gojijo konji posebne pasme „Lipicanci“ imenovani, ki so izključeno le za cesarski dvor določeni.

Ravnatelj tega zavoda gospod Hruša nam je razkazoval praktično urejene hleve, ki so se odlikovali zlasti, kar se tiče snage. Nekoliko posameznih konjev so pustili po dvorišču prepeljati in meni kot prijatelju teh živali je ostalo neizbrisno v spominu. En konj svetlo sivkaste barve mi je posebno ugajal; ko se je spustil v tek, dvignil je mogočno srebrno svetli rep, kateri je bil v podobi zastavice razčesan, posebno pa je griva krasno pristojala dolgemu vratu. Noge pa so tako samozavestno pri hoji iztegale, kot da bi živali čutile, da so namenjene za najvišjo gospodo. Živahnosti nikakor ne morejo prikrivati, pri tem pa so nedosegljivo

vstrajni. Mešanica so arabsko — španskega plemena. Mlada žrebeta so prikupljive živalice, ki se dajo rade voditi po enem izmed svoje srede, kateri je vedno na čelu.

Prijazni ravnatelj nas je potem imenitno pogostil. Zahvalivši se mu, smo nadaljevali pot do Bazovice, kjer se nahaja semenska šola, katera vse potrebne rastline za pogozdovanje vzgaja.

Kakor že v začetku omenjeno, se sadi največ črnega borovca, ker temu drevju posebno ugajajo apnenska tla. Poleg tega razen že navedene smreke in jelke tudi mecesen, javori, akacije, lipe in polno tujih dreves. Seveda bor v največji meri, ker ta šele dá podlago z dobro zemljo za druga drevesa. To delo oskrbujejo zato postavljeni lastni gozdni varuhi, ki so po vseh nasadih razdeljeni in katere vsak pozna po lični uniformi. Semenska šola ima pa tudi svojega sovražnika v podobi ogrcev, kateri od časa do časa kar na stotisoče rastlin uničijo. Poskusili so tega škodljiva uničiti z škropljenjem bencina, z žveplom, v novejšem času tudi z kalcium karbidom, toda vidnih vspehov baje niso dosegli. Eden navzočih je pripovedal, da bi bilo najbolje sredstvo ob času ogrcev vso zemljo prekopati, ogrce ven pobrati in uničiti. — Smehljaje mu je večina pritrdila . .

Konečno smo se podali na pot proti Trstu.

Prišedšim zvečer na veliki razvetljeni trg je igrala vojaška godba koncertne komade. Utrujeni od dnevne hoje in vožnje pa smo se podali kmalu k počitku.

Iz Št. Petra. V tukašnji neposredni okolici so se zgodile v eni noči štiri tatvine. Misli se, da je zopet kakšna družba kakor lani. Kakor se čuje so ji že na sledu, ter so baje že dva ujeli.

Veliko gozdno ljudsko slavnost s krasnim vsporedom priredi hrvatsko „Vatrogasno društvo Volosko-Opatija“ 14. julija t. l. o priliki blagoslovljenja gasilnega orodja.

V. sokolski izlet se je vršil v Pragi s krasnim uspehom. Nad 8000 mož je telovadilo. Tudi naša notranjska društva so se izleta udeležila. O izletu daljše poročilo prihodnjič.

Dekan Kržišnik — obsojen. Na sv. Rešnjega telesa dan je pred cerkvijo brez vsakega vzroka udaril dekan Kržišnik iz Trnovega po obrazu Antona Bevčiča in Franca Vičiča po domače Vrančiča iz Lož št. 1. Slednji je klerikalen kimovec in je zaušnico lepo spravil, čeravno je ni zaslužil. Še roke je menda poljubil svojemu dušnemu pastirju za to čast, da ga je pobirmal. Antonu Bevčiču pa to ni bilo vseeno. Poiskal si je in tudi dobil sijajno zadoščenje pred sodnijo. Včeraj je bil namreč dekan Kržišnik drugič v svojem življenju obsojen zaradi častikraje in sicer to pot na tri dni zapora ali 80 kron denarne globe. Poleg tega ima povrniti vse troške. Dekan ni bil toli možat, da bi priznal in obžaloval svoje dejanje, ampak se je zvijal na vse načine, češ da je Bevčiča le s konci prstov „krcnil“ ob lice in je to storil, le da tem potom dožene, kako se Bevčič — piše. Ob

Naslednji dan je bil občni zbor v prostorni dvorani „borze“. Vršil se je slavnostni govor k 25letnici obstoja tržaške pogozdovalne komisije, njen predsednik vitez Burgstaller je bil za njegove zasluge sprejet med častne ude. Predsednikom kranjsko — istrskega društva je bil pa izvoljen zopet knez Windischgrätz iz Planine. Po poročilu društvenih računov se je sklenilo napraviti izlet za prihodnje leto v Bohinjsko Bistrico, kar se je vzelo z odobravanjem na znanje.

Opoldan je bila slavnostna pojedina v okrašeni dvorani stare borze. Da se je gostom ponudilo vse najboljše, se razume. Povabljeni so bili tudi razni tržaški dostojanstveniki na čelu jim cesarski namestnik princ Hohenlohe. Ves čas obeda nam je godba zbrane komade igrala in nam večala slast. Po končanem obedu smo šli židane volje na parnik, kateri nam je bil na razpolago, da se peljemo v Miramar. Dan je bil kot ustvarjen za kratko morskovožnjo. Krasote gradu Miramar in krasno razpeljanih vrtov pustim le tujcem občudovati, ker mi domačini smo gotovo že videli ta zemeljski kraj.

Vendar pa pokličem v spomin, da je tudi tukaj bila enkrat le gola graška skala. Po dobri uri vrnili smo se nazaj v mesto, segli si v roke in si zaklicali na veselo svidenje v Bohinjski Bistrici.

Eden loških izletnikov.

enem je pravil dekan o — sebi, da je bil iz uma in brez duševne zavesti! Pravil in hvalil je tudi, da je enkrat v cerkvi neko „žensko“ nevede udaril po glavi. Obetal je tudi, da naznani zaradi motenja vere — Bevčiča. Menda se je mož le zmotil, sebe naj ovadi, ker se je na takem kraju vedel, kakor se ne vede noben razumen mož. Nekatero priče so bile klerikalci in tudi primerno „pripravljeni“. Ena priča neki Muha celo toliko ni hotel videti, kolikor je sam priznal. Res čudno vero imajo nekateri ljudje, da se upajo krivo pričevati. Nas vodi le usmiljenje, da jih ne ovadimo na pristojno mesto.

Gasilci in starotrški kaplan Vovko. Kakor znano, je bil pri c. kr. okr. sodniji v Ložu obsojen kaplan Vovko, ker je razžalil gasilce. Že tedaj je kaplan dobro vedoč, da ga g. Wigele ne more več tožiti, ker razžaljenje časti zastara v 6 tednih, se izgovarjal, da ni mislil gasilnega društva žaliti, ampak le g. Wigele-ta. Sodnik pa, ki krajevne razmere pozna, je sprevidel, da je kaplanov zagovor le izmišljena finta in beg pred resnico. Pri vsklícem sodišču v Ljubljani se je zopet Vovko izvijal na znani način. Ko so ga vprašali: Zakaj pa niste takoj možato priznali, da mislite na Wigele-ta, je odgovoril božji mali namestnik, da tega ni storil, ker se je bal, da ga g. Wigele toži in bo seve obsojen. Ta igra s paragrafi mu je v Ljubljani pomagala in bil je oproščen.

Narodno gospodarstvo.

Požlahtnjevanje s popkom je uspešno le, če gledamo na sledeče: 1. Za to požlahtnjevanje so primerni le prav sočnati divjaki. 2. Vlagajo naj se že godna očesca, brez lesa. 3. Povezni trak se mora trdno oviti krog požlahtnjenega mesta. 4. Če se pri očesljanji skorja ne loči z lahka, ni upati na uspeh.

Plevel slabi mlado zelenjad. Neobhodno potrebno je, vrt večkrat opleti. Če se s tem odlaša, se plevel močno razplodi in delo je prav težavno. Takoj, ko se plevel pokaže, naj se opleve vrt. Lepi uspehi bodo obilo poplačali trud, če se ponavlja to delo večkrat.

Tudi senčnata mesta na vrtu se dajo izrabiti, če tu ležeče gredice drugače dobro in skrbno odpravljamo. V senci raste špinača, salata in motovilec (katerega sejemo velikega srpana). Vsekako je bolje, da se prostor izrabi kot da se ga pušča zanemarjenega in neizkoriščenega.

Nerodovitna drevesa. Če je drevo zanemarjeno, če ni nikdar otrebljeno, ne obrezano in če se rane zlomljenih vej puščajo nezaceljene, se kmalu postara in postane nerodovito. Neveden gospodar ga poseka, pa bi ga morebiti še lahko ohranil. Kdor ima na vrtu tako postarano drevo, kateremu se semtertja že veje suše, ki ne rodi več sadja, naj se ne prenaagli s posekanjem, morebiti se da drevo še pomladiti. Če drevo ni prestaro in pretrhlo, če je deblo še dosti živo, je

upanje, da se delo posreči. Pomlajanje bomo izvršili zgodaj spomladi. V to svrhu se odžagajo veje do debla, le nekaj najbolj zelenih vej se pusti do družega leta. Vsa stara, mrtva skorja po deblu se ostrga do žive kože, rane pa se zamažejo z drevesnim mazilom. Zemlja krog korenin se odkoplje, nasuje se na korenine vsaj za ped globoko dobre prsti ter se dobro pognoji. Prekoplje se zemlja v daljavi doklejš veje segajo. Če drevo ni že prestaro, bo začelo z nova gnati, se bo pomladilo ter še dolgo rodilo.

Koliko medu pridobimo v Evropi. V Avstriji pridobe čebelarji povprečno na leto 18.000 ton medu, v vseh deželah Evrope pa skupno 100.000 ton. Vrednost celega pridelka je okrog 72.000.000 kron.

Živina naj ne živi v pretesnih prostorih. Amonijak, ki vhaja iz gnoja, podkopuje živini zdravje ter škoduje teku. Tudi pridno prezračevanje takih hlevov ne pomaga dosti. Če ne moremo zidati novega hleva ali povečati starega, si pomagamo, ako izprememimo kako kaščo ali pod v hlev in si za seno napravimo kozolec.

Zanimiv poizkus z umetnim pognojenjem travnika, ležečega na močvirnih tleh. Doseglo se je na 1 ha obsegajočem svetu sledeče: I. S 100 kg kalija 4050 kg sena; II. S 100 kg kalija in 60 kg kostne moke 6583 kg sena; III. S 100 kg kalija in 50 kg superfosfata 7050 kg sena; IV. S 100 kg kalija in 60 kg Tomažove žindre 8216 kg sena. Ko je bil travnik še nepognojen pridelali so na njem le 2283 kg sena na 1 ha. Številke govore.

Kakšna bo žetev letos v Avstriji. Iz poročila avstrijskega poljedeljskega ministrstva o stanju setev je sledeče posneti: Ozimina, ki je začetkom zelo trpela, se je popravila tako, pa je upati srednje žetve. Rž je bolj slaba, pšenica precej dobro stoji, ker ne trpi tako kot rž. Ker je bilo letos dolgo slabo vreme, se je setev za kake tri tedne zakasnila, toda vsi sadeži so se vsled ugodnejših poznejših razmer popravili.

Prodaja jajc. Voditelj mlekarne Hanuš v Avgezdnu na Moravskem poroča, da je od l. 1906 mlekarne poskusila s prodajo jajc in da je vspeh prav dovoljen. V raznih mesecih se je prodajalo, kakor je pač umljivo po različnih cenah. Za 1 kg jajc (kakih 18 jajc) je bilo izkupička povprečno 99 h, to je 5 1/2 h za eno jajce. Zaradi teh vspehov se je l. 1907 povišala prodaja jajc. Mnogo kmetov si je kupilo boljše vrste kokoši in peteline, ker so dobili veselje za kokošjerejo. Voditelj poroča da se trudijo tudi sosedne mlekarne pridobiti za prodajo jajc ter ustanoviti centralo za vso prodajo v mlekarni v Brnu.

Seno. To leto je slabo za seno v primorji okolu Trsta. Sena bo jako malo. Skoro vsi predeli na Krasu bodo brez sena.

Vinarstvo v vipavski dolini. Trščanski Lloyd, piše: Vipava in vipavska dolina je najvinorodnejši kraj na Kranjskem. Vipavska vina so izvrstna in radi jih pijemo. Radi tega je zanimanje našega sveta v Primorju

za ta vina naravno in opravičeno. Kakor čujemo, vinogradi v vipavski dolini letos prav lepo kažejo. Dal Bog, da tako ostane in vipavskim gospodarjem bo zmanjkalo čutar in sodov! Pa naj le bo to, da je le rodovitno leto, samo da bo dosti dobrega „vipavca“.

Iz poročila ravnateljstva kmetijske družbe na občnem zboru 27. t. m.

Družbeno delovanje v l. 1906. je bilo urejeno kakor pravila predpisujejo, na podlagi sklepov odborovih sej, ki so se redno vršile. Zapisniki so objavljeni v družbenem glasilu »Kmetovalcu«.

Tekoča opravila je opravljalo tajništvo dogovorno s predstvom ter jih je reševalo v zmyslu sklepov glavnega odbora. Vložni zapisnik izkazuje leta 1906. 2178 strogo uradnih dopisov, poslovnih števil pa izkazuje 29.059 (1170 več kakor lansko leto).

V družbeni pisarni, ki jo vodi družbeni ravnatelj, sodeluje poleg njega še 1 tajniški pristav, 1 pisarničar, 1 knjigovodja, 2 skladiščna uradnika ter 1 pomožni uradnik. Sedem družbenih uradnikov in 2 služabnika, ki pomagata tudi v skladišču, je skupaj dobilo plače 14.310 kron.

Delovanje 130 podružnic je bilo večinoma zelo živahno; posebno zadnji čas se mora njih vedno skrbnejše delovanje pohvalno omeniti. Delo glavnega odbora, ki je od leta do leta bolj obsežno, ima največjo oporo v uspešnem delovanju podružnic, in večkrat je bilo le z njihovo pomočjo mogoče pričeti uspešno delovati v prid kaki kmetijski panogi. Podružnice imajo sedaj 29 drevesnic ter vsako leto v svojem okolišu oddajo veliko število dreves in na ta način sadjarstvo zelo pospešujejo. 20 podružnic v vinskih krajih ima tudi večje ali manjše trtnice in nekatere tudi vzorne vinograde. Za vzdrževanje drevesnic in trtnic dobivajo podružnice primerne podpore iz državnih in deželnih sredstev. Skoraj vse podružnice imajo kmetijske stroje v zadružno porabo, nekatere tudi v večjem številu. Več podružnic ima svoja poslopja. Izmed glavnih opravil družbenih podružnic je skupno naročanje kmetijskih potrebščin, kar jim družbena pisarna posreduje in se skoraj brez izjeme vrši brez ovir. Da se delovanje podružnic spodbuja, je bilo v zadnjem času vpeljana, da posamezne podružnice v družbenem uradnem glasilu redno poročajo o svojem delovanju.

O družbenih zavodih in podjetjih mi je čast naslednje poročati:

1. Družbena podkovska šola. Ta šola, ki jo ima družba že 60 let v svoji oskrbi, je pravzaprav obrtna šola, ki vsled zakonskih naredb mora obstati, prizadeva družbi toliko neupravičenih žrtev, da je glavni odbor moral skleniti, da se iznebi te šole, oziroma žrtev zanjo. Glavni odbor bi bil sicer temeljiteje postopal, a se je moral ozirati na dejstvo, da je ta šola edina te vrste s slovenskim učnim jezikom. Dogovori s c. kr. deželno vlado, z deželnim odborom in z magistratom stolnega mesta Ljubljane merijo na to, da naj se način vzdrževanja podkovske šole tako izpremeni, da bodo omenjeni činitelji dovolj prispevali in tako družbo vsakih žrtev odvezali. Obljubljena je tudi podpora za popravilo in za popolnjenje potrebnega poslopja. Če bo možno, se zopet ustanovi živinska bolnica. Samoobsebi je umevno, da se tudi pouk v šoli preustroji, kakor ga zahteva sedanji čas. — Podkovska šola je pod vodstvom posebnega ravnatelja, delujeta pa na njej učitelj podkovstva in njegov asistent. Šola je imela, kakor običajno, v preteklem letu dva polletna tečaja, ki sta bila oba tako dobro obiskana, da je bilo za zglašene učence težko najti prostora. Vsi učenci s Kranjskega so imeli državne, oziroma deželne in hranilnične podpore. Koncem vsakega polletja so se tudi vršile izkušnje iz podkovstva za kovače, ki šole niso obiskovali.

2. Družbena sadna drevesnica. Družba ima sedaj dve drevesnici, in sicer staro na bivšem poskusnem dvorcu na

Poljanah, kamor tudi spadajo v najem vzeti prostori pri Turnski graščini barona Codellija, in novo drevesnico na prostoru v Gornji Šiški, ki ga je družba kupila leta 1904. Uspešna gojitev sadnega drevja na prostorih stare drevesnice zaradi popolne utrujenosti zemlje že ni več mogoča. To je bilo povod, da je bila družba prisiljena drevesnico na drugem prostoru ustanoviti. V stari drevesnici se ne prideluje dovolj dobro drevje za oddajo, zato družba ne more zadoščati naročilom svojih udov in je vsled tega prisiljena že štiri leta naročati iz gornjeavstrijskih združenih drevesnic vsako leto po več tisoč visokodebelnih sadnih dreves. To naročanje tujega drevja, ki družbi prizadeva razmerno velikih žrtev, se bo moralo toliko časa vzdrževati, dokler ne bo v novi drevesnici dovolj drevja na razpolaganje. Tuje drevje družbo seveda več stane kakor zanj dobiva, in ker se vse to vrši na račun stare drevesnice, zato ta račun izkazuje že par let sem primankljaj, dočim je bil poprej račun drevesnice aktiven in je prebitek drevesnice celo izdatno prispeval družbenim stroškom. Nova sadna drevesnica v Gornji Šiški je sedaj zasajena s tremi letniki sadnega drevja. Prvo drevje bo mogoče oddati jeseni leta 1909. Dotlej bo seveda tudi račun nove drevesnice popolnoma pasiven, ker razen nekaj skupila za poljščino ni nič drugih dohodkov. Ker nova drevesnica leži na polju, se je morala l. 1906. ograditi, da se prepreči škoda po zajcih in deloma po ljudeh. Ograja se je naredila 2 m visoka iz žične mreže, napete na hrastove stebre, ter je 1 1/2 km dolga. Gospodarstvo v novi drevesnici je tako urejeno, da bo mogoče vsako leto oddati 23 do 24 tisoč visokodebelnih in pritličnih sadnih dreves raznih plemen in vrst. Del razmerno velikih ustanovnih stroškov nove drevesnice more družba pokrivati z državno podporo. Enaka podpora je obljubljena tudi za bodočnost. Kakor je imel glavni odbor čast poročati že v prejšnjih občnih zborih, se je ustacovitev nove drevesnice omogočila le vsled posojila sl. kranjske hranilnice v znesku 30.000 K, ker je ta zavod obljubil po možnosti vsako leto obresti od posojila darovati. Sl. kranjska hranilnica je doslej že za štiri leta te obresti v resnici blagodušno podarila.

Po svetu.

Vse zaman! V neki šoli se je učitelj trudil, da svoje učence pouči v seštevanji. Učitelj: „Če obuješ na eno nogo en čevljev, na drugo še enega, koliko čevljev imaš?“ Učenec: „Jaz ne nosim čevljev.“ Učitelj: „Tvoj oče ima v hlevu enega prašiča, kupi še enega, koliko jih ima potem?“ Učenec: „Mi ne redimo prašičev.“ Učitelj: „Ti imaš suknjico, stara mati ti bo za god podarila še eno, koliko jih boš imel?“ Učenec: „Ona mi je ne bo podarila.“ Učitelj: „Berač ima kos kruha, ti mu boš podaril še svoj kos, koliko kosov bo berač imel?“ Učenec: „Svoj kos kruha bom jaz sam snedel.“

Grozna ljubosumnost. V Katancaru v Italiji je zalotil mlad kmet nekega graščaka pri svoji lepi ženi. V neizmerni jezi nad njeno nezvestobo je potegnil bodalo ter jo usmrtil. Ko so mrtvo ženo obducirali, so našli na njenem telesu 44 ran.

Sam si je odsekal levico neki mesarski pomočnik v Lipskem. Položil je levico na čok ter jo odsekal z besedami: „To storim za vas vse“. Niti glasu ni dal od sebe, ko je roka odletela ter je mirno gledal na pohabljeni ud. V mesnici navzoči ljudje so se silno prestrašili, neka žena je omedlela groze.

Salomonska sodba. Sodni dvor v Vašingtonu je izrekel imenitno obsodbo nad brivcem Buhom, kateri

je bil zatožen radi trpinčenja svoje žene. Sodni dvor je izpustil moža brez kazni, a pod sledečimi pogoji: Buuh mora za nekaj časa živeti ločen od svoje žene, njegov tast Jon Holmes pa ima določiti, kedaj se sme vrniti k nji. Obtoženec ne sme tudi obiskavati svojih otrok, dokler se ne poboljša. Vsako nedeljo mora Buuh priti v cerkev ter doprinesti izpričevalo cerkvenega predstojnika, da se je lepo obnašal. Obtoženec mora hoditi redno na delo v brivnico svojega mojstra ter predložiti tudi njegovo izpričevalo. Če se obtoženec ne bo ravnal po teh določbah, bo moral sedeti 3 mesece v ječi.

Balon povzročitelj požara. V bližini Hajdubesermenija na Ogrskem se je pojavil na večer v zraku balon. Naenkrat se odtrga koš; tri osebe, ki so bile v njem, so padle ž njim na tla ter so bile takoj mrtve. Balon je plaval naprej, a je kmalu prišel na zemljo. Padel je ravno na dvorišče nekega kmetskega poslopja. Radovedni prebivalci so prihiteli s svečami in svetilkami, da si ogledajo čudež. Komaj pa so se približali s svečami balonu, je ta eksplodiral. Nastala je strašna nesreča, vse poslopje je bilo hipoma v plamenu. 5 oseb je bilo takoj mrtvih, 6 pa težko ranjenih.

Pogubljena vas. Vas Mlada pri Neubenateku bo kmalu izginila z zemeljskega površja. Določena je za cilj strelnih vaj, ki jih bo tu imela letos artilerija. Vojni erar je kupil vso vas, prebivalci so jo že zapustili. Samo župnik še prebiva v nji, ker še ni gotovo župnišče v novem kraju.

Šola za matere. V Londonu so ustanovili šolo za matere. Bodočim materam se bo tu nudila prilika, da se nauče, kako je ravnati z otroci. V šoli bodo dobivale potrebne matere zadnje tri mesece pred porodom krepke hrane.

Hitrost človeka in živali. Inženir Olshausen je napravil poizkuse za primerjanje hitrosti med premikanjem človeka in nekaterih živali. Pešec prehodi na dobri cesti v 12 sekundah 10 metrov, torej nekoliko več kot 3 kilometre v eni uri. Vojak prehodi vsako uro 5 kilometrov, če pot ne traja predolgo. Največja hitrost, ki jo doseže plavač je, če preplava 1 meter v sekundi. Najboljši dirkač na kolesu prevozi 22 metrov v sekundi. Konj precej dolgo časa vstraja v diru ter po 10 kilometrov v eni uri. Najhitrejši pes, ruski volčji pes, v sekundi vzame 25 metrov, gazela pa 27 metrov. Še bolj uren je noj, ki v eni sekundi pride 33 metrov daleč, vendar si pri tem premikanji pomaga tudi s perutnicama. Kit, zadet od harpune, se potaplja v morje s hitrostjo 300 metrov v minuti. Lastavica preleti 800 metrov v minuti. Sokol leti nepretrgoma iz Severne Afrike do Severne Nemčije in rabi za to pot 11 ur.

Občinska volitev brez volilcev. V Teragnoli na južnem Tirolskem, so se imele vršiti občinske volitve a nobenega volilca ni bilo na volišče. Občino je opravljal dosedaj neki uradnik. Vlada je hotela upravo premeniti

ter so bile razpisane volitve. Kmetje so bili s sedanjo upravo tako zadovoljni, da so sklenili, da se volitve ne udeležijo.

Za kratek čas.

Dober odgovor. Letoviščar (starčku, ki sedi pred svojo kočjo): „Torej v tej kočji ste preživeli vse življenje“. Starček: „Ne še vsega!“

Še hujše. Gostilničar (razburjen): „Le hitro z menoj, mojster, moj avtomat se je pokvaril.“ Mehanik: „Ali je tako hudo če pol ure ne igra?“ Gostilničar: „Tone, a sedaj igra kar naprej in se noče ustaviti.“

Umljivo. A: „Ali ljubite tudi rodbino svoje neveste?“ B: „Kaj pa da, saj so že vsi njeni sorodniki mrtvi.“

Raztresen. „Profesor: Obžalujem milostljiva, da ste izgubili dobrega soproga, kaj ne, saj ta je bil vaš edini?“

Loterijske številke.

Dunaj, 28. junija	9 69 61 6 45
Brno, 7. julija	9 55 81 73 78

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:			
Domača detelja	od K —.— do K —.—		
Lucerna	> > 136.— > > 170.—		
Laneno seme	> > 27.— > > 29.—		
Fizol:			
Rudeči ribniški	> > 18.— > > —.—		
Prepeličar	> > 20.— > > —.—		
Žito:			
Pšenica	> > 19.— > > 20.—		
Rž	> > 15.— > > 16.—		
Ječmen	> > 15.— > > 16.—		
Oves	> > 16.— > > 17.—		
Ajda	> > 18.— > > 19.—		
Kože:			
Goveje z rogmi vred	> > 110.— > > 118.—		
Telečje	> > 130.50 > > —.—		
Svinjske	> > 100.— > > —.—		
Lisičje	> > 7.— > > 7.50		
Kunine (belice)	> > 30.— > > 31.—		
> (rumenice)	> > 40.— > > 42.—		
Dihurjeve	> > 5.— > > 5.50		
Vidrne	> > 16.— > > 18.—		

Za 100 kilogramov.

Za par.

„Mlekarska zadruga na Prestranku“

išče

mlekarja

ki naj bo več vseh mlekarskih strok in knjigovodstva. Nastop službe 1. avgusta t. l. — Plača po dogovoru.

Načelnništvo.

Zahvala.

Potrti zaradi prebitke izgube predragega, nikdar pozabnega nam soproga in očeta, gospoda

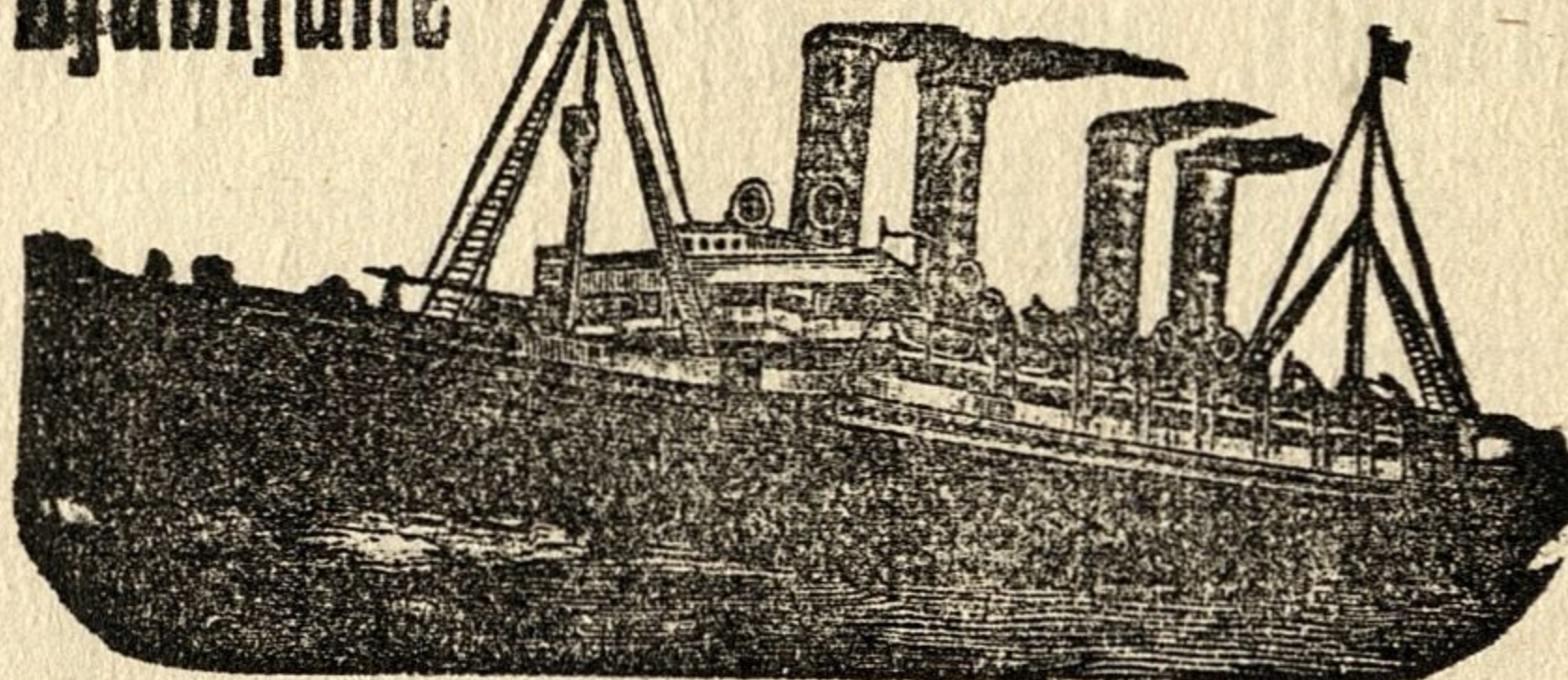
Frančiška Ukmar

izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za mnogobrojne izkaze sočutja in sožalja najiskrenejšo zahvalo. Posebno si dovoljujemo izreči svojo najtoplejšo zahvalo blag. gospodu okrožnemu zdravniku dr. Ivanu Erženu za tako požrtvovalno skrb med dolgotrajno boleznijo pokojnikovo, preč. duhovščini za tolažbo med boleznijo in ob zadnji uri, blag. gospodu županu Gregorju Pikel za vso veliko potrpežljivost med boleznijo, gg. občinskim svetovalcem, slavnemu občinskemu odboru, slavnemu uradništvu ter slavnemu telovadnemu društvu „Sokol“ za častno spremstvo na zadnji poti, slavnemu moškemu zboru „Salonskega orkestra postojnskega“ za krasne, pretresljive žalostinke pred hišo, v cerkvi in ob grobu, vsemu ostalemu občinstvu, ki se je v tako obilnem številu vdeležilo pogreba. Vsem in vsakemu posebej, ki so se na katerikoli način spominjali nas v teh prežalostnih trenutkih: Bog plati!

V Postojni, dne 1. julija 1907.

Žalujoča rodbina Ukmar.

Iz Ljubljane v New-York

ved se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhelm der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zelo ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojava in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani
št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

„Ljubljanskega Zvona“ posamezni zvezki se „Dom in Sveta“ nakupijo, da se izpopolnijo različni letniki. —

Kdor jih kaj ima, naj naznani številke in ceno

Vipavski čitalnici.

Amerika!
Nova bogata
Amerika!

Na Sušaku pri Reki najde jo vsakdo, če se obrne na Ivana Rebreka.

Bogato pristanišče Reka in Sušak sta obdana od vseh strani po krasnih letoviščih n. pr. Opatija, Lovrana, Crkvenica itd. Ker dohajajo semkaj bogati ljudje iz vsega sveta, je nastala velika potreba po poslih. Kdor želi zaslužiti, evo mu prilike — tukaj mu je nova Amerika! Kdor išče službe, se obrni na mojo posredovalnico ter se lahko zanese, da dobi dobro plačo na stalnem mestu. — Sledéce potrebujem takoj: 80 raznih kuharic z mesečno plačo od 20—100 K, 50 sobaric za boljše hiše s plačo 20—30 K, 160 raznih služkinj s plačo od 16—30 K, 50 slug, kočijažev itd. Dalje mi treba do sto raznih obrtniških delavcev, kakor večje število mladeničev od 12—15 let za učence v razne zavode in trgovine. V moji posredovalnici se lahko najde poslov za vse stroke. Kdor tedaj išče službe ali rabi poslov in delavcev, naj se obrne na moj zavod.

NB. Za odgovor se ima priložiti znamka za 10 h.

Ivan Rebrek, lastnik posredovalnice

Telefon 857.

na Sušaku, Zvonimirova ulica 96.

Telefon 857.

Amerika!
Nova bogata
Amerika!

Svetovnoznana
postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

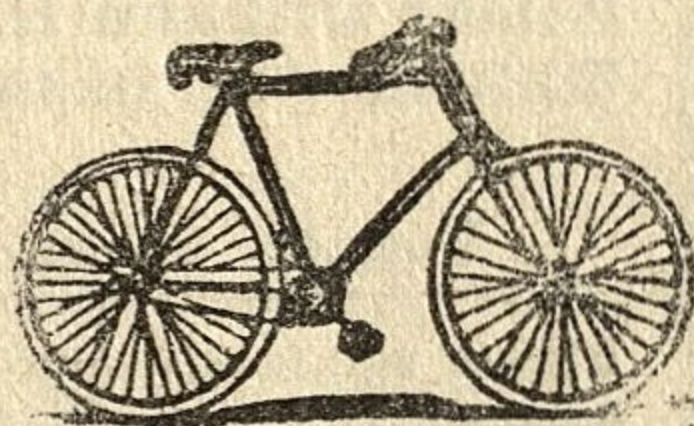
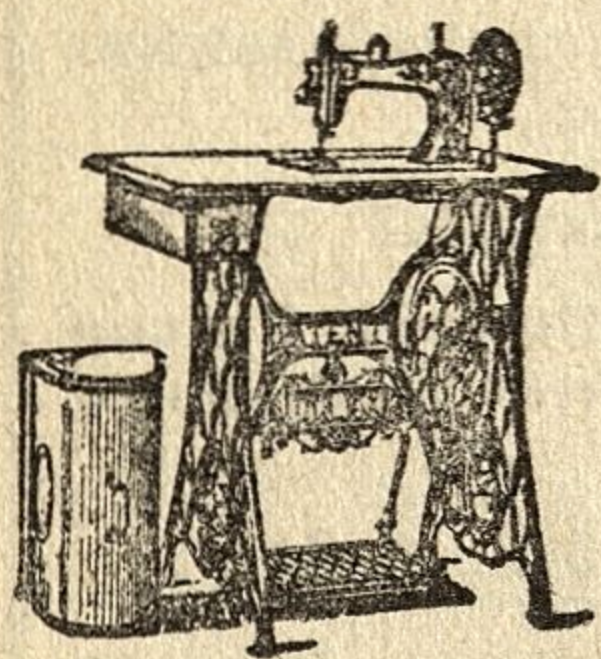
Notranjci, berite, širite in naročajte
== „Notranjca“! ==

IVAN JAX & sin v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih
strojev,
voznih koles
in
pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju
na stroje brezplačen.

Rašelj. Kdor tega ne uvažuje, se
pregreši na svojem lastnem
telesu! Kaiserjeve prsne
karamele s tremi jelkami. Zdravniško
preizkušeno in priporočeno proti
kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju
in kataru v požiralniku. 5120 notarsko
poverjenih izpričeval potrjuje, da drže
kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.

Škatljica 80 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus

lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hri-
pavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

— Čisto, belo ribje olje, —
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in rev-
matizmu,
steklenica 1 K.

— Mazilo proti ozebkom —
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

Notranjci, rabite narodni kolek v
korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.